

vznesl námitku započtení, bylo již pravoplatně rozhodnuto dílčím rozsudkem. O předmětu sporu, pokud byla proti němu oprávněně podle předpisů c. ř. s. vznesena námitkou vzájemná pohledávka, bylo tudíž již pravoplatně rozhodnuto v souzeném sporu; jednání o další žalobkyni prý proti žalovanému příslušející pohledávce, s kterou by se v souzeném sporu mohla úspěšným uplatněním námitky započtení se strany žalovaného vyrovnati vzájemná jeho pohledávka, vadí proto právní moc dílčího rozsudku již vydaného podle § 391, posl. odst., c. ř. s. o žalobním nároku.

Tímto dílčím rozsudkem bylo totiž již pravoplatně určeno, s kterou pohledávkou žalobcovou, a do jaké její výše je dovoleno v konečném rozsudku po případě vysloviti započtení vzájemné pohledávky žalovaného a jest takto již určena pravoplatně pohledávka, na kterou je v souzeném sporu dovoleno započtení, a také je tak určena i mez, až po které může býti podle § 411 c. ř. s. účastno právní moci rozhodnutí konečného rozsudku o tom, je-li tu nebo není vzájemná pohledávka, kterou žalovaný namítal započtením.

V těchto otázkách jde tedy o věc mezi stranami již rozsouzenou, takže o dalších pohledávkách žalobců nemůže již býti v souzeném sporu jednáno.

K právní moci dílčího rozsudku, jímž o zákonných podmínkách započtení bylo již ve sporu, o nějž tu jde, rozhodnuto, jest přihlížeti z úřední moci v každém období sporu (§ 240, odst. 3, c. ř. s.).

Čís. 17135.

Spoluvlastník nemovitosti jest oprávněn knihovně zříditi k svému ideálnímu podílu požívací právo (§ 509 obč. zák.) a omeziti svou moc nakládati se spoluvlastnickým podílem zákazem zcizení [§ 364 c) obč. zák.]. Uvedená knihovně břemena nepřekáží druhému spoluvlastníkovi v jeho žádosti za zrušení spoluvlastnictví (§ 830 obč. zák.). Možné snížení hodnoty společné nemovitosti z důvodu, že požívací právo zůstane snad nedotčeno dražbou provedenou podle § 352 ex. ř. a §§ 272 až 280 nesp. pat., jde na vrub spoluvlastníka, jehož podíl jest zatížen břemenem snižujícím hodnotu nemovitosti.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1938, Rv I 2119/38.)

Žalobkyně a žalovaná Ludmila G. jsou spoluvlastnicemi nemovitostí zapsaných ve vložce č. 307 poz. knihy K. Žalovaná Ludmila G. zřídila smlouvou ze dne 29. ledna 1937 svému žalovanému manželovi Dr. Janu G-ovi k ideální své jedné polovině parcel zapsaných ve vložce č. 307 kat. úz. K. bez souhlasu žalobkyně, spoluvlastnice druhé poloviny těchto nemovitostí, doživotní právo požívací a dovolila vložiti v jeho prospěch zákaz zcizení podle § 364 c) obč. zák., kterážto práva jsou vložena v po-

zemkové knize. Žalobě, kterou se žalobkyně domáhá, že oba žalovaní jsou povinni jednak uznati, že smlouva ze dne 29. ledna 1937, na základě níž zřídila žalovaná Ludmila G. spolužalovanému Dr. Janu G. doživotní právo požívací a dala vložiti zákaz zcizení ve prospěch spolužalovaného, není účinná a není po právu, jednak dáti svolení, aby byly doživotní právo požívací a zákaz zcizení, vložené ve prospěch spolužalovaného na polovici nemovitosti patřící žalované Ludmile G., z pozemkové knihy vymazány, nižší soudy vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolatelé shledávají nesprávné posouzení věci po právní stránce především v tom, že první soud vyvozuje u spolužalovaného Dr. Jana G. rušební čin z toho, že si osobuje právo, kterým omezuje spoluvlastnictví žalobkyně a je porušuje tím, že si od spolužalované Ludmily G. vymínil k spoluvlastnictví nemovitosti, o niž tu jde, práva uvedená ve smlouvě z 29. ledna 1937, ač nedokázal, že práva ta byla mu propůjčena oběma spoluvlastníky. Dle názoru odvolatelů není však závazek nezciziti svého spoluvlastnického podílu nemovité věci a vklad tohoto závazku žádným porušováním spoluvlastnického práva jiných spoluvlastníků, neboť jde pouze o právní nakládání s ideálním podílem spoluvlastnickým (§ 361 a 829 obč. zák.) a není žádným nakládáním hmotným s věcí samou. Než odvolatelé přehlíží, že právní moc nad pozemky, o které ve sporu jde, náleží oběma spoluvlastníkům, žalobkyni a spolužalované Ludmile G. dohromady; k nakládání s celou vložkou č. 307 nebo jakoukoli její hmotnou částí a k poskytnutí práva požívacího stran celé vložky nebo její části jiné osobě, v souzené věci spolužalovanému Dr. Janu G-ovi, se podle §§ 361, 828 a 829 obč. zák. vyžaduje spojená vůle všech spoluvlastníků. Tím, že žalovaná Ludmila G. bez souhlasu žalobkyně dala část nemovitosti spoluvlastnický jí náležející do požívání spolužalovaného Dr. Jana G-a a dala vložiti v jeho prospěch ono právo a zákaz zcizení, dopustila se rušebního činu, jímž vykonala takovou změnu na společné věci, kterou se dotkla žalobkynina podílu, a zasáhla neoprávněně a svémocně do spoluvlastnického oprávnění druhého spoluvlastníka (žalobkyně) (Klang k § 829 obč. zák.). Jest proto žalobkyně oprávněna domáhati se žalobou podle § 523 obč. zák. svobody svého spoluvlastnického práva proti žalovaným, kteří její právo omezují jiným způsobem než zadržováním věci (viz rozh. č. 6015, 7050, 10988 a j. Sb. n. s.). Prvý soud nepochybil a věc po právní stránce správně posoudil, když žalobě vyhověl.

Nejvyšší soud zamítl žalobu.

Důvody:

V otázce, zda žalovaní zasáhli neoprávněně do spoluvlastnického oprávnění žalobkyně (§ 828 obč. zák.), třeba uvážiti, že sice žádný spoluvlastník nemá výhradního práva ani k nejmenší hmotné části společné věci, může však se svým ideálním podílem nakládati dle libosti (§ 829 obč. zák.). Jakmile spoluvlastník bez přivolení ostatních

spoluvlastníků nakládá s celou věcí nebo jakoukoliv její hmotnou částí, jsou spoluvlastníci oprávněni zakročit proti němu žalobou zápůrčí k obhájení svobody svého spoluvlastnického práva (§§ 361, 828, 829, 833, 523 obč. zák.). Tak tomu bylo v případech řešených v rozh. č. 6015, 7050, 10988 Sb. n. s., na něž odvolací soud poukázal, neboť tam šlo o hmotné nakládání spoluvlastnickou nemovitostí.

Avšak ze zásady, že spoluvlastník může dle libosti nakládati se svým ideálním podílem, plyne, že může k němu zřídit i poživací právo (arg. §§ 1255 a násl. — srov. Rouček-Sedláček: Komentář II u § 510 obč. zák., str. 887), t. j. právo výkonu užitkových a správních oprávnění příslušejících spoluvlastníku, jenž poživací právo zřídil (Klang I/2 u § 509 obč. zák., str. 398 pod 3 b]). Z téže zásady plyne, že spoluvlastník může svoji disposiční moc spoluvlastnickým podílem omezit zákazem zcizení (Klang II/1 u § 829 obč. zák., str. 864 pod 3).

To, že na jedné ideální části nemovitosti vázne zákaz zcizení, nepřekáží tomu, aby nebylo vyhověno žalobě vlastníka ideální části tímto zákazem nezatížené o zrušení spoluvlastnictví dražbou (Rouček-Sedláček: Komentář II u § 364 c] obč. zák., str. 264 pod 12 a rozh. č. 669 Úr. sb.). Stejně nepřekáží žalobkyni v žádání zrušení spoluvlastnictví to, že je spoluvlastnický podíl žalované Ludmily G. zatížen právem poživacím, neboť jinak by mohl každý spoluvlastník zmařit rozdělení spoluvlastnictví zatížením svého podílu (srov. Klang II/1 u § 830, str. 868, rozh. č. 10699 Sb. n. s.). Je přisvědčiti žalobkyni, že knihovní břemena, která — vyjma zákaz zcizení (srov. Rouček-Sedláček: Komentář II u § 364 c) obč. zák., str. 265 pod 14) — zůstanou nedotčena dražbou provedenou podle § 352 ex. ř. a §§ 272 až 280 nesp. pat., mohou mít v zápětí snížení hodnoty společné nemovitosti, není však pochyby, že toto snížení hodnoty má nésti ten spoluvlastník, jehož podíl je zatížen břemenem snižujícím hodnotu nemovitosti (rozh. č. 4029 Gl. U. n. ř.).

Podle toho, co bylo výše uvedeno, nezasáhli nijak do spoluvlastnického oprávnění žalobkyně (§ 828 obč. zák.) ani žalovaná Ludmila G. tím, že zřídila k své ideální polovici spoluvlastnické doživotní právo poživací žalovanému svému manželu a zavázala se podíl ten nezcižiti, ani žalovaný Dr. Jan G. tím, že v jeho prospěch je vloženo v pozemkové knize právo požívání a zákaz zcizení na spoluvlastnickém podílu Ludmily G.

Čís. 17136.

Zaměstnanci státních drah, jehož platové a služební poměry byly upraveny zvláštní služební nebo pracovní smlouvou a na něhož se proto nevztahovalo vlád. nař. č. 15/1927 Sb. z. a n., nevznikl nárok na úpravu pense podle zákona č. 70/1930 Sb. z. a n. a § 22, odst. 1, vlád. nař. č. 96/1930 Sb. z. a n., třebaže bylo jedním z dekretů upravujících jeho plat stanoveno, že se má platová a pensijní základna posuzovati podle smyslu úprav u zaměstnanců státních drah.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1938, Rv I 1408/37.)